

Evanjelium zo 4. októbra 2020

27. nedeľa všedného dňa - rok A - Mt 22,33-43

Prepis videokomentára biblistu Fernanda Armelliniho, ktorý autor nerecenzoval

33 Počúvajte iné podobenstvo: Bol človek, ktorý vlastnil pôdu a vysadil na nej vinicu. Ohradil ho živým plotom, vykopal jamu pre lis na víno a postavil vežu. Prenajal ho niekoľkým roľníkom a odišiel ďaleko. 34 Keď prišiel čas zberu úrody, poslal svojich sluhov k roľníkom, aby pozbierali úrodu. 35 Ale sedliaci vzali sluhov a jedného zbili, druhého zabili a ďalšieho ukameňovali. 36 Opäť poslal iných služobníkov, početnejších ako tí prví, ale správali sa k nim rovnako. 37 Nakoniec im poslal svojho syna a povedal: "Budú mať úctu k môjmu synovi!" 38 Ale sedliaci, keď uvideli syna, povedali si medzi sebou: "Toto je dedič. Zabijeme ho a dostaneme jeho dedičstvo!" 39 Chytili ho, vyhodili z vinice a zabili. 40 A keď príde pán vinice, čo urobí s tými roľníkmi?" 41 Odpovedali: "Týchto zlých ľudí nechá biedne zomrieť a vinice prenajme iným roľníkom, ktorí budú v pravý čas prinášať ovocie. 42 A Ježiš im povedal: "Nikdy ste nečítali v Písme: 'Kameň, ktorý stavitelia zavrhlí, stal sa kameňom uholným; to urobil Pán a je to zázrak v našich očiach?' 43 Preto vám hovorím: Od vás bude Božie kráľovstvo odňaté a bude dané ľudu, ktorý prinesie jeho ovocie.

Tí, ktorí navštívia Izrael, si často môžu všimnúť zničené veže na poliach a niektoré z nich sú veľmi staré a pochádzajú dokonca z čias Ježiša. Boli to chalupy, v ktorých si poľnohospodári odkladali náradie a v čase žatvy v nich aj prenocovali. Na streche bola aj pozorovateľňa, z ktorej vinohradník sledoval svoj vinohrad.

Vinohrady boli skromné, rodinného charakteru, a každá rodina v Ježišových časoch mala pri dome niekoľko viníc.

Potom však existovali veľkí vlastníci pôdy, ktorí vlastnili rozsiahle vinice. Žili vo veľkých mestách Rímskej ríše, užívali si života a obrábanie tejto vinice a následné dodávanie úrody prenechávali nájomcom.

Ježiš vychádza z tejto spoločenskej a ekonomickej reality svojej doby, aby skonštruoval svoje podobenstvo, a začína tým, že na scénu postaví jedného z týchto vlastníkov pôdy.

Keď podobenstvo uvádza tému vinice, každý pochopí, na koho sa ten, kto ho rozpráva, vzťahuje: vinica je Izrael, ktorý sa v Biblii nazýva Pánovou vinicou.

Pripomeňme si slávnú "Pieseň o vinici", ktorú zložil, zhudobnil a spieval Izaiáš a ktorá hovorí o vinohradníkovi, ktorý pripravil pôdu, vyčistil ju od kameňov, vysadil peknú vinicu, potom postavil vežu, vykopal aj kade a potom, samozrejme, očakával, že z nej bude rásť hrozno, víno, ktoré dáva radosť, ale namiesto toho sa zrodili strapce nejedlého hrozna.

Je to smutný príbeh Božej lásky, ktorú tento ľud neopätoval, Boh je neopätovaný týmto ľudom. A Ježiš túto pieseň o vinici dobre pozná, pretože vo svojej alegórii pripomína práve všetky tieto Pánove starosti o svoj ľud.

Pri analýze tohto podobenstva budeme postupovať v dvoch rovinách.

Prvý je najbezprostrednejší: Ježiš chcel dať svojmu podobenstvu, ktoré je adresované najvyšším náboženským autoritám jeho doby, význam. Je v chráme - sme na konci evanjelia

podľa Matúša a tiež na záver Ježišovho života - tieto najvyššie náboženské autority sa chystajú spáchať obrovský zločin a Ježiš ich chce týmto podobenstvom prinútiť, aby sa zamysleli nad svojou zodpovednosťou. Potom si však uvedomíme, že toto posolstvo platí nielen pre úrady náboženského izraelského ľudu, ale platí aj pre dnešné kresťanské spoločenstvá, pretože vinicou bol Izrael a dnes je Pánovou vinicou spoločenstvo nás pokrstených. A my toto posolstvo privítame.

Vinohradník jasne predstavuje Boha, ktorý v týchto starostiach zjavuje všetku svoju lásku. Aké sú to starosti? Pripomeňme si ich.

Prvý: *postaví živý plot*, pretože chce ohraničiť svoj pozemok. Izrael bol izolovaný od pohanských národov, ktoré mali svojich vlastníkov, ktorí boli ich bohmi, ktorí diktovali morálne pravidlá, prijímali obety a poklony.

Boh mal svoj majetok: Izrael, a ten si vymedzil. Ako? Chránil ho plotom, ktorým bola Tóra, jeho zákon.

V knihe Exodus sa píše: "**Budete mojim majetkom medzi všetkými národmi zeme.**"

Rovnakú starostlivosť má Pán o Cirkev, ktorá žije vo svete, ale nepatrí do sveta, ktorá sa riadi logikou, normami života, ktoré nie sú normami sveta. Cirkev sa neriadi nezmyslami, ktoré možno väčšina považuje za normu a najvyššie hodnoty života.

A plotom, ktorý chráni kresťanské spoločenstvo, je slovo evanjelia, ktoré ich udržiava v neustálej bdelosti a okamžite identifikuje, ak sa cez plot preplazí nejaký zlodej, aby zničil vinicu.

Druhý problém: *Vykopať jamu na drvenie hrozna*. Lis na olivy v Ježišových časoch pozostával z dvoch nádob. Bola tam väčšia nádoba, do ktorej sa ukladalo a lisovalo hrozno. Na vrch umiestnili trám, ku ktorému priviazali laná, aby sa nezošmykli, a počas lisovania hrozna tancovali, spievali a Biblia sa zmieňuje aj o týchto piesňach radosti z úrody hrozna, z lisovania. V menšej kadi sa zhromažďoval mušt.

Trvám na tejto téme hrozna, muštu a vína, pretože to, čo Boh chce z tejto vinice, z tohto produktu, je radosť a len radosť.

Pán si teraz želá, aby Cirkev prinášala radosť a iba radosť.

Neviem, prečo bolo evanjelium zahalené do smútku, čo je úplne nezmyselné, pretože jediné, čo Boh chce, je radosť, a Cirkev bola stvorená práve preto, aby do sveta vniesla evanjelióvu logiku, z ktorej sa potom rodí svet pokoja a lásky.

A nie je to tak, že by si Cirkev musela toto víno, túto radosť, vyrábať sama. Nie, je to pre celý svet.

Tretie zameranie vinárstva: *výstavba veže*.

Na streche veží, ktoré stáli vo viniciach, je rozhľadňa, ktorá naznačuje pohľad Pána, ktorý s materinskou starostlivosťou, povedal by som, sleduje svoju vinicu, bdie nad ňou, chráni ju pred zlodejmi, pred lupičmi, ktorí prichádzajú len preto, aby ju zničili.

On bdie nad Izraelom a bdie aj nad kresťanským spoločenstvom dnes.

Po tom, ako pán vinice zveril vinohrad roľníkom, odišiel ďaleko. Predstavuje Pána, ktorý teraz zveril svojmu ľudu poslanie produkovať radosť.

Teraz je tu očakávanie ovocia. Čo prinesie táto vinica?

Poslucháči podobenstva, ktorí sú duchovnými vodcami ľudu, veľkňazi, ktorí riadia slávnostné liturgie v chráme - ktorí v Ježišovom čase beží na plné obrátky: esplanáda sa vždy hemží pútnikmi, oddanými, ktorí prinášajú obety, kadidlo, zápalné obety - títo duchovní vodcovia teraz očakávajú - pretože si uvedomili, že sú vinohradníkmi -, že Boh bude spokojný s náboženstvom, ktoré mu ponúka toľko modlitieb, toľko piesní, toľko hudby, toľko poklôn.

Je to čas, keď je aj Cirkev povolaná prinášať ovocie, ktoré Pán očakáva. Teraz si vypočujme, čo

táto vinica priniesla:

33 Počúvajte iné podobenstvo: Bol človek, ktorý vlastnil pôdu a vysadil na nej vinicu. Ohradil ho živým plotom, vykopal jamu pre lis na víno a postavil vežu. Prenajal ho niekoľkým roľníkom a odišiel ďaleko. 34 Keď prišiel čas zberu úrody, poslal svojich sluhov k roľníkom, aby pozbierali úrodu. 35 Ale sedliaci vzali sluhov a jedného zbili, druhého zabili a ďalšieho ukameňovali. 36 Opäť poslal iných služobníkov, početnejších ako tí prví, ale správali sa k nim rovnako.

Ježiš hovorí veľkňazom, ľuďom, ktorí dobre poznajú Písmo, a preto hneď pochopia narážky, ktoré Ježiš vo svojom podobenstve robí, keď hovorí o Pánových vyslancoch. Pamätajú si, čo hovorí Pán ústami Jeremiáša:

"Odo dňa, keď vaši otcovia vyšli z Egypta, až dodnes som k vám vždy posielal svojich služobníkov, prorokov. Vždy som ich posielal opatrne, ale ľudia ich nepočúvali."

Ježiš pripomína dve z týchto zoslaní, možno v súvislosti s prorokmi, ktorí boli poslaní predtým z vyhnanstva a tí, ktorí boli poslaní po vyhnanstve, až kým proroctvo v posledných storočiach pred Kristom nevymrelo, pretože Pán už prorokov neposielal: ľudia ich nepočúvali.

Čoho sa týkali výzvy týchto služobníkov poslaných do Izraela?

Stačí si prelistovať knihy prorokov a hneď si uvedomíme, o čo prišli prosiť. To bolo to, čo pán od vinice očakával.

V prvej kapitole Izaiáša sa píše: **"Učte sa konať dobro. Hľadajte spravodlivosť, pomoc utláčaného, spravodlivosť sirote, obhajobu vdovy"**. Toto sú plody, ktoré chcel Pán, a hovorí to ústami svojho proroka.

V piesni o vinici, ktorú som už spomínal, sa na konci píše:

"Pán očakával spravodlivosť a hľa, krviprelievanie, očakával spravodlivosť a hľa, krik utláčaných".

Pravdou je, že vyslaní proroci tieto plody nikdy nenašli. Čo zistili? Slávnostné liturgie, obety baránkov, zápalné obety, kadidlo. Proroci však tieto náboženské praktiky odsúdili ako zbytočné, bezcenné.

Na začiatku knihy proroka Izaiáša Pán hovorí: *"Znechucuje ma vaše kadidlo, keď začínate predvádzať svoje piesne, pri zvuku harfy si vyťahujem uši. Sú to iné, celkom odlišné plody, ktoré chcem zo svojej vinice."*

V 58. kapitole Izaiáša, keď hovorí o pôste:

"Pôstom by ste nazvali ohýbanie hlavy ako trstiny, používanie vrecoviny a popola ako lôžka? Toto nazývate pôstom? Pôst, ktorý chcem, je rozviazať nespravodlivé reťaze, oslobodiť utláčaných! Pôst, ktorý chcem, je podeliť sa o chlieb s hladnými, priniesť"

núdznych, bezdomovcov, oblečte nahých, nezabúdajte, že ľudia v núdzi sú vaše vlastné telo! ". Pretože proroci príliš trvali na týchto výzvach, nahnevali správcov vinice a čo im urobili? Bili ich palicami, zabíjali ich, kameňovali ich.

Stačí sa pozrieť, čo sa stalo Jeremiášovi, ktorému najviac odporovala kňazská trieda, prorokovi, ktorý sa najviac podobá Ježišovi Nazaretskému: uväznili ho do želez a hodili do cisterny; Uriáša zasiahli mečom; Zachariáša ukameňovali priamo na nádvorí chrámu.

Pozrime sa, čo sa dnes deje v Pánovej vinici, v Cirkvi.

Naďalej posielajú svojich služobníkov, prorokov, a čo títo proroci robia? Vždy vyzývajú k evanjeliovějšíemu životu, pretože logika, myšlienky sveta ľahko prenikajú do kresťanského spoločenstva, a na druhej strane proroci vždy prebúdajú evanjeliovú citlivosť, ktorú toto spoločenstvo musí mať.

Proroci, služobníci, sú tí, ktorí odsudzujú aj pokryteckú religiozitu, ktorá upokojuje svedomie, ale nie je tou, ktorú si želá Pán.

Proroci sú tí, ktorí poukazujú aj na nedôslednosť niektorých bohoslužobných praktík, niektorých tradícií, ktoré nemajú žiadnu súvislosť s Božím slovom. Proroci vždy otravujú. Videli sme ich aj my, proroci, veľmi nedávno. Spomeňme si na dona Mazzolariho, Oscara Romera, Tonina Bella, Turola, dona Milaniho, ktorí nás dosť rozčuľovali.

Existujú však znamenia, ktoré nám umožňujú rozpoznať, kto je poslaný Pánom a kto namiesto toho hovorí svoje vlastné myšlienky. Pokúsím sa uviesť niekoľko kritérií, ktoré nám môžu pomôcť:

Prvý. Pánovi vyslanci nikdy nehľadajú osobný prospech, nekonajú preto, aby získali zásluhy, uznanie: ich slová vždy diktuje iba veľké nadšenie pre vec evanjelia.

Druhé kritérium. Ich výzvy sú vždy zamerané na ovocie, ktoré Pán očakáva: lásku, bratstvo, spravodlivosť, starostlivosť o chudobných. V skutočnosti sú vždy na strane tých najmenších a vždy majú problémy s politickými mocenskými štruktúrami a tiež s náboženskými štruktúrami, keď sú výrazom moci a nie služby komunite.

Posledné kritérium. Sú to tí, ktorí vždy platia osobne.

Hľa, Pán tak miluje svoju vinicu a naďalej posielajú svojich prorokov.

Ak títo vyslanci, títo proroci, nie sú vypočutí, - pokračuje Ježiš v podobenstve - majiteľ vinice miluje túto vinicu tak veľmi, že pošle svojho syna.

37 Nakoniec im poslal svojho syna a povedal: "Budú mať úctu k môjmu synovi!" 38 Ale sedliaci, keď uvideli syna, povedali si medzi sebou: "Toto je dedič. Zabijeme ho a dostaneme jeho dedičstvo!" 39 Chytili ho, vyhodili z vinice a zabili.

Na čo sa syn prišiel opýtať správcov vinice?

Tie isté plody, ktoré žiadali vyslanci pred ním, proroci. A čo našiel?

Synoptické evanjeliá nám hovoria o inom podobenstve, o neplodnom figovníku, o figovníku, ktorý plodil len listy. Listy naznačujú zdanlivú religiozitu, listy, ktoré klamú, zavádzajú, pretože zakrývajú nedostatok ovocia, ktoré je jediným produktom, ktorý Pán očakáva.

Figovník je ďalším obrazom izraelského ľudu, prináša veľmi sladké ovocie a práve toto ovocie Pán očakáva od tejto rastliny, Izraela.

V dôsledku požiadaviek syna: tak ako odstránili z cesty prvých vyslancov, prorokov, správcovia vinice vyhodili syna a zabili ho.

Podobenstvo jasne opisuje to, čo Ježiš predvídal: uvedomil si, že náboženské authority sa ho chystajú odstrániť z cesty, vyhodit' z vinice, Ježiša v skutočnosti popravili mimo svätého mesta, akoby bol tým, kto ho poškrnil.

Čo chceli títo správcovia viníc? Chceli si udržať svoje prestížne postavenie, svoje ekonomické výhody založené na naivite zbožných ľudí.

Len si spomeňte na obrovské výnosy z trhových obiet, na ktoré sa chrám zmenšil. Pripomíname si Ježišovo gesto, keď vyhnal všetkých predavačov: to neboli plody, ktoré Pán očakával od svojho ľudu.

Dnes v našom kresťanskom spoločenstve budme opatrní, pretože nebezpečenstvo vyhnanja syna z vinice je aktuálne aj pre nás. Syn, evanjelium, nebezpečenstvo, pokušenie vytesniť evanjelium z nášho života, z nášho cirkevného života a z nášho života vo svete je vždy veľmi prítomným pokušením.

Predovšetkým by som chcel povedať tým, ktorí sú v cirkvi v prvom rade zodpovední za vinicu: aj oni môžu byť v pokušení odložiť evanjelium a riadiť cirkevný život podľa ľudských kritérií.

Môžu si myslieť, že vinica je ich, že ju vlastnia, bez toho, aby mali slovo Majstra ako jediný referenčný bod. Toto pokušenie tu bolo od samého začiatku kresťanských spoločenstiev: spomíname si na piatu kapitolu Petrovho listu, kde hovorí:

"Povzbudzujem starších - ja som starší, ako oni, teda ten, kto predsedá životu spoločenstva -, aby ste pásli Božie stádo, ktoré vám bolo zverené, nie z hanebného sebeckta, ale so štedrým duchom, aby ste sa nesprávali ako pán, ale aby ste sa stali evanjeliivými vzormi stáda."

Keď si spomenieme na dejiny Cirkvi, uvedomíme si, že Pánovu vinicu mnohokrát viedli správcovia, ktorí zo života Cirkvi vytlačali syna, evanjelium. Toto sú hriechy nášho kresťanského spoločenstva. Tu však nejde len o cirkevnú hierarchiu, ktorá určite nesie zodpovednosť, ak sa život Cirkvi neprezentuje ako autenticky evanjeliivý, ale tohto hriechu vykopávania evanjelia z cirkevného života sa môžu dopustiť všetci veriaci.

Zamyslime sa napríklad nad tým, akými kritériami sa riadia kresťania pri spravovaní tovaru? Je to zákon trhu, alebo dávajú evanjelium bokom?

Keď sa má rozdeliť dedičstvo, ak niekto pripomenie evanjelium, čo by mnohí kresťania odpovedali? Zabudnite na evanjelium, sú tu zákony štátu!

Potom uvažujeme ako pohania, akoby nám Kristus nepovedal, aby sme nehromadili majetok na tejto zemi, ale v nebi, kde zlodeji nekradnú!

Keď vykopneme toto evanjelium, vykopneme syna z vinice.

V spôsobe počatia monogamnej rodiny svedčiť o vernej a bezpodmienečnej láske. Súčasnú mentalitu niekedy zdieľajú aj kresťania, ktorí z tejto vízie manželskej lásky vylučujú Krista a jeho evanjelium.

Dokonca aj v spoločnosti sa evanjelium vykopalo, odkedy Nietzsche vyslovil slávnú vetu, ktorá sa šíri ďalej: "*Boh je mŕtv, zabili sme ho.*"

Dôsledky tohto zabíjania, vytlačania Krista zo života spoločnosti, vidia všetci.

Vidíme, čo produkuje človek, ktorý je odtrhnutý od evanjeliových hodnôt: vojnu, obludnosť, osamelosť, nedostatok zmyslu života, nihilizmus, ničenie stvorenia.

Tu budme opatrní, pretože toto podobenstvo je adresované nám: otvorte dnes oči, spoznajte syna, nevyhadzujte ho z vinice!

A podobenstvo sa skončilo dramatickou scénou zabitia syna. Je už po všetkom?

Dosiahlo zlo konečné víťazstvo? Počúvajte:

40 A keď príde pán vinice, čo urobí s tými roľníkmi?" 41

Odpovedali: "Týchto zlých ľudí nechá biedne zomrieť a vinice prenajme iným roľníkom, ktorí budú v pravý čas prinášať ovocie. 42 A Ježiš im povedal: "Nikdy ste nečítali v Písme: 'Kameň, ktorý stavitelia zavrhlí, stal sa kameňom uholným; to urobil Pán a je to zázrak v našich očiach? 43 Preto vám hovorím: Od vás bude Božie kráľovstvo odňaté a bude dané ľudu, ktorý prinesie jeho ovocie.

Po vyrozprávaní podobenstva sa Ježiš obracia priamo na svojich poslucháčov, ktorí sú správcami vinice, a pýta sa ich: Čo by ste teraz robili na mieste pána?

Odpoveď je rovnaká ako tá, ktorú dáme my: odplata, rozrezanie týchto zločincov na kúsky.

Ježiš ohlasuje zázrak, nie trest, ale prostredníctvom najväčšieho zločinu, akého sa ľudia dopustili, Boh vybudoval svoje majstrovské dielo lásky a spásy.

Boh nechcel smrť svojho syna, ale keď poslal baránka medzi vlkov, jeho osud bol spečatený. Čo sa však zjavilo v tomto hriechu spáchanom ľuďmi?

Nekonečná Božia láska! Veď čo povedal Boh ústami svojho Syna na kríži? *Nech mi robíš čokoľvek, nemôžem si pomôcť, ale milujem ťa.*

Niet väčšieho zjavenia Božej lásky, ako je tento zločin spáchaný ľuďmi.

Záver podobenstva je podaný dramatickým obrazom: *Ak niekto padne na tento kameň, zahynie, a ak tento kameň padne na niekoho, rozdrví ho.* Čo znamenajú?

Sú to truchlivé obrazy, ale ich posolstvo je krásne, radostné.

Tým kameňom je Kristus, tento kameň stavitelia zavrhlí, ale Boh ho vo Veľkej noci položil ako základný kameň nádhernej stavby.

Čo to znamená, to rozbíjanie o tento kameň? Kameňom je Kristus, prejav Božej lásky.

Myslíme si, že láska je slabšia ako sebeckosť. Zvíťazí láska vo svete alebo bude premožená? Pretože pri sebeckosti inštinktívne myslíme na seba.

Láska je logika, ktorá prichádza zhora a ktorú Boh vložil do našich srdiec. Kto teda zvíťazí medzi sebeckosťou a láskou?

Ježiš hovorí: *Ak niekto padne na tento kameň, zdá sa slabý, ale láska je silnejšia ako sebeckosť, baránok sa zdá slabý, ale je silnejší ako vlci.*

Preto Ježiš na záver svojho posolstva nepoužíva výhražné slová, ale ohlasuje radosť a nádej: *Láska je silnejšia ako zlo vo svete.*